

Hírdetésfelvétel és olvasószolgálati irodánk:
Kecskemét, Lestár tér 2.
Telefonos apróhirdetés-feladás: 76/506-818

MÁTÉ MÁRIA

KÖRKÉP

Előfizetési megrendelésükkel, kérdéseikkel kérjük,
hívják a 06-40/510-510-es helyi tarifás számot.

Negyvenéves a milliomodik hektár erdő

Napjainkban természetes, hogy Kecskemét büszkélkedhet egy csodálatos Arborétummal, bárki felmászhat a Vízműdomb tetejére vagy sétálhat a Milliomodik hektár Emlékerdőben. Néhány évtizeddel ezelőtt azonban ezek még sehoh sem voltak. Helyükön csupán szántóföld, rét, futóhomok volt.

Kialakulások története az 1960-as évekig nyúlik vissza, melyeket dr. Gőbölös Antal elbeszéléseiből, illetve a Kecskeméti Arborétum című könyve segítségével mutatjuk be. Illusztrációkat Gőbölös Antal fényképeiből és Sebestyén Imre képeslapgyűjtő lapjaiból válogattunk.

Kecskeméten már a XIX. század első felében egyre nagyobb gondot okozott a futóhomok, mely ráadásul kedvezőtlen északi, észak-nyugati széliránnyal párosult. Az elmúlt századok egyre intenzívebb tájhasználatára (erdőirtás, legeltetés, szántóföldi növénytermesztés) miatt a táj jelentősen leromlott. A növényborítás hiánya miatt a szélfúttá homok megnövelte a kiülepedő és lebegtetett porszenyvedést. Ehhez jött még a közlekedésből adódó további környezetszennyezés.

A fás környezet humánökológiai pozitív hatása jelentős. Kecskeméten a zöldfelületi rendszer kialakítása az 1960-as években kezdődött el. 1961-67 között a város nyugati térségében, a Csalánosi erdő szomszédságában 67 hektáron erdőt telepítettek. A Csalánosi parkerdő hosszú éveken át kedvelt kirándulóhely volt, ma már kevesebben látogatják. 1967-re készült el a város első egységes Általános Rendezési Terve (ÁRT). Majd 1968 és 1975 között a város keleti (Nyomás) és déli (Muszály) területein is erdőtelepítéseket eszközöltek. A város

A Milliomodik hektár Emlékerdő ünnepélyes avatása 1975-ben

stratégiaileg fontos északi határterületei azonban még a hetvenes évek elején nyitottak voltak. Például a Tó Hotel helyén a Barnevál vállalat libatelepe működött, a Máriaváros szélén pedig északi, észak-nyugati irányban még a Széktó sziktavas-nádifoltos rétei terültek el. A Mária kápolnától egészen el lehetett látni a Máriavárosig.

Az ÁRT irányelvei alapján felgyorsultak az erdőtelepítések. 1972-76 között a Szabadidőpark, 1975-ben a Milliomodik hektár Emlékerdő, 1976-1986 között a mesterséges tórendszer és a Vízműdomb készült el. Mindezek 500 hektáron pozitívan hatottak a város környezeti minőségére. Ezek után következett az Arborétum kialakítása, mely hosszú éveken át húzódozott, de mára az ország egyik legszebb létesítménye.

A Milliomodik hektár Emlékerdőt 1975. március 28-án avatták fel, a Széchenyivárosban az Akadémia körút, Nyíri út és a

Szabadidőpark által határolt 5,6 hektár területen. Az elnevezése arra utal, hogy a II. világháborút követő három évtizedben (1945-1975) egymillió hektár erdő létesült, újult meg hazánkban. Az erdőtelepítési program keretében 560 ezer új erdőt telepítettek, és 440 ezret felújítottak, rendeztek tettek. (Összehasonlításként napjainkban 2 millió 60 ezer hektár erdőgazdálkodást szolgáló terület van Magyarországon.) Az országos program jelentős része a nagy Alföldön valósult meg, kiemelten két városban: versenyezett, Debrecen és Kecskemét. Végül a „versenyben” Kecskemét nyert, így itt avathatták fel az egész erdőtelepítést fémjelző Milliomodik hektár Emlékerdőt. Az avatóünnepségre nagyon sokan érkeztek, neves tisztviselők ültették el a különböző fákat, többek között Madas András miniszterhelyettes.

A Milliomodik hektár Emlékerdőbe 30 féle fát és cserjét telepítettek. Hazai fajok, ősho-

nos fákat ültettek, mint kocsányos tölgy, juharfélék, nyír, hazai nyárfélék, stb. Ezek közül néhány még ma is áll, például a Tiszaháti nyárfák. A kivitelező a Kiskunsági Erdő- és Fafeldolgozó Gazdaság Nyárlőrinci Nyárjasi Erdészete volt, Szevényi István vezetésével. Eredetileg 5,6 hektár területen fektült az erdő, de ebből később kivontak kisebb részeket, az egykori kis busz végállomásnak, illetve a Szabadidőpark parkolójának. Jelenleg 4,6 hektáron terül el. A sokak által csak Kiserdőként emlegetett Emlékerdő-1975-ben tanácsai kezelésbe került, a terület állami volt.

Az erdő tervezésében részt vett Gőbölös Antal is, aki 25 évig, 1979- és 2004 között volt a Dél-Alföldi Hatóság Kecskeméti Erdőfelügyelőségének a vezetője, előtte pedig a KEFAG ágazatvezetője volt. A tervet Ván László erdőművelési osztályvezető készítette, munkáját segítette Gőbölös Antal és Begya Lajosné Editke.

A szomszédos Szabadidőpark területe is állami tulajdonban volt, kezelését a Vízmű Vállalatra bízták, melynek vezetője Benkó Zoltán volt. Ma az ő nevét viseli a létesítmény.

Korábbi Múltidéző írásunkban már röviden bemutatottuk a Vízműdomb és a környező tórendszer kialakulásának történetét. Eszerint: a 20 és a 14 hektár nagyságú tavakat 500 méter hosszú és 20 méter széles csatorna kötötte össze. A tavak mélysége általában négy méter. A tavak földkitermelését a Vízmű Vállalat 1976-ban kezdte meg, és közel tíz évig dolgozott rajta. A nagyobbik víztározóban a szabadstrandifürdőzés 1987-ben indulhatott el, a Szabadidőközpont gyorsan a helyiek kedvenc fürdőhelyévé vált a közeli

Az első fákat a vendégek ültették

strand mellett. Kiépült számos horgász hely is. A tavak kiásásával keletkezett homokot nem szállították el, hanem egy dombot építettek belőle. A terepszinten mért átmérője 260 méter, a felső átmérője 80 méter, magassága pedig 49 méter. A hivatalos neve Benkó domb, Benkó Zoltán, a Vízmű Vállalat akkori igazgatója után. A domb építése példaértékűnek számított országos szinten is, hiszen létesítésével a magastározók a víztorony költségeinek egyhatodáért elkészíthetők.

Végül Gőbölös Antal könyve alapján bemutatjuk az Arborétum kialakulásának történetét, mely szintén szorosan kötődik az ő nevéhez. A Kecskeméti Erdőfelügyelőség igazgatósága már 1979-ben felvetette egy arborétum létesítésének lehetőségét, de a munkák megkezdéséig hét évet kellett várni, többek között a tulajdon- és kezelési jog rendezése miatt.

Az arborétum helyett a hatályos ÁRT értelmében egy normál erdőtelepítési program végrehajtása is elegendő lett volna. Gőbölös Antal vezetésével az erdészek kezdeményezték a sokkal nagyobb feladatot jelentő arborétum létesítését. A terület a TSZ kezelésében állt, kukorica föld volt, még 1986-ban is. Emellett a területen még illegális személtarakó is csúfoskodott. A tervet Mészöly Győző vezetésével Ván László és Gőbölös Antal készítette el. A kivitelezés kezdeti irányításában Ván László kiemelkedő munkát végzett. A kivitelezést a KEFAG Zrt. jogelődjei, Nyárjasi és a Juniperus Parker-dészet valósították meg.

A terület birtokbavétele is számos nbonyodalmat hozott. Például a Kápolna-rét „kicserelése” a későbbi Quercétum (Tölgygyűjtemény) területével. A Kápolna-rét egyébként néhány év múlva, 1993-ban helyi védettséget kapott. Az ökológiaileg igen értékes kiszáradó rét ősgyepét sikerült megmenteni. Külön hivatali eljárást igényelt az Arborétum területén elhelyezkedő, köztüként nyilvántartott földutak átvétele, illetve kialakítása. Ez a III. Béla körút nyomvonalának végleges kijelölését követően oldódott meg. Akkoriban ugyanis még a Széchenyiváros

és a hetényi utat csak földút kötötte össze (ma III. Béla körút). A 62 hektáros területen az alapfásítás 1987 tavaszától 1989 őszéig tartott, majd 1990-1991 között jött létre a tölgygyűjtemény és a 25 hektár tájkert, Gyűjteményes kert. Eredetileg 1100 fajt telepítettek, de nem mind maradt meg, nem bírta az éghajlati és domborzati viszonyokat, vagy már előregedett, így napjainkban 950 fajt láthat a közönség. Érdekesége, hogy a területen a legalacsonyabb tengerszint feletti magasság 116 méter, a legmagasabb 128 méter.

Az erdészeknek meg kellett találni azokat a térszerkezeti területkialakításokat, amelyek a mezodé inkább a kedvezőbb mikroklíma megteremtésével lehetővé tették a gyűjteményes (intenzív) kert létrehozását. Ezt a célt szolgálta a véderdősáv, melyet követett a gyűjteményes kert területén a későbbi években ültetett egzotikus védelmet szolgáló előállomány telepítése. Az Arborétum későbbi hármastérületi tagozódása ezzel alakult ki: Véderdősáv, Gyűjteményes rész és 1990-1991. között a Tölgygyűjtemény (Quercétum).

Az Arborétum északi oldalán található 16 hektáron a Tölgygyűjtemény, mellette a Véderdősáv 19 hektáron. A Véderdősáv nemzetközileg is különleges, mozaikszerűen a mikrodomborzat és a talajfoltok figyelembevételével a nagy Alföld erdőállomány típusainak a gyűjteménye. A Gyűjteményes kert 25 hektáron a déli részen helyezkedik el, a Mária kápolnától keletre, melyen számos bemutató ösvény segíti a tájékozódást. Két hektár terület az egyházé, az 1713-ban épült Mária Kápolna környéke, mely szervesen beemelődik az Arborétumba. Hosszú évek óta a KEFAG Zrt. Észak-Kiskunsági Erdészete végzi az Arborétum kezelését, fenntartását Sipos Istvánné Arborétum vezető irányításával. Az Arborétum Kecskemét város zöldvezetési rendszerének szerves részét képezi, javítja a város levegőjének tisztaságát, segíti a zajvédelmet, szélvédelmet és gazdagítja a természeti környezetet, növény- és állatvilágát.

FOLYTATJUK, ÖSSZEÁLLÍTTA: SEBESTYÉN HAJNALKA

A szabadidőpark területén nagy vízfelület található

